

UNIVERSITETET I OSLO

DET MEDISINSKE FAKULTET

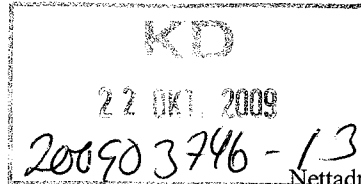
Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Regional komité for medisinsk og helsefaglig
forskningsetikk Sør-Øst (REK Sør-Øst)

Postboks 1130 Blindern
NO-0318 Oslo

Telefon: 22 85 05 48

Dato: 15.10.2009
Deres ref.: 200701668-/HPG
Vår ref.: 2009/11289

E-post: rek-sorost@medisin.uio.no

Nettadresse: <http://helseforskning.etikkom.no>

HØRINGSNOTAT: forslag til endret organisasjonstilknytning for de regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, de nasjonale forskningsetiske komiteer og granskingsutvalget

Høringsutkastet er behandlet i sekretariatet og i ledermøte for komitelederne. Det er også forelagt komiteene til orientering.

REK sør-øst konkluderer med at den ikke vil støtte arbeidsgruppens anbefaling om ny organisering under Kunnskapsdepartementet. Første del gir en begrunnelse for hvorfor vi mener at denne omorganiseringen gir små fordeler i forhold til de ulemper den medfører. I andre del anbefaler vi at modell I (nåværende ordning) kan tilpasses, slik at den oppfyller de hensyn som ligger til grunn for ny organisering. I del tre gir vi en kommentar til spørsmål om nasjonal samlokalisering

REK sør-øst begrenser høringsuttalelsen til å omfatte REK organisasjonen. Vi vil imidlertid anføre at det ikke er noe i veien for at de nasjonale komiteene kan organiseres slik høringsnotatet har foreslått.

I Vurdering av anbefalt modell (modell II)

Modellen som anbefales innebærer at REK samles i ett forvaltningsorgan. "Nye REK" vil bli styrt av en direktør. Dette medfører en betydelig organisatorisk endring i forhold til dagens situasjon. Kunnskapsdepartementet (KD) blir arbeidsgiver, mens sekretariatene forblir regionalt plassert og vil være avhengig av å forhandle seg frem til et sted hvor det kan leies lokaler og infrastruktur.

Etter grundig vurdering er vi kommet til at denne nye organisasjonen kun i begrenset grad vil kunne oppfylle målsetningene med de omfattende organisatoriske endringene. I tillegg mener vi den medfører betydelige ulemper og negative konsekvenser som høringsnotatet ikke berører og ikke løser. Det nye forslaget vil ikke forbedre den nåværende situasjon, men ny organisering vil utvilsomt medføre store omkostninger.

Modell II tar sikte på å skape et helhetlig system for REK organisasjonen med sekretariater og komiteer. Hovedsiktemålet er å bidra til likebehandling i en omforent forvaltningspraksis, samtidig som sekretariatene undergis en felles arbeidsgiver. Vi ser at et felles arbeidsgiveransvar kan gi gevinster for sekretariatene. Regionalt etablerte sekretariater – som vil være avhengig av å forhandle seg frem til tilknytning til for eksempel universitetene – vil imidlertid bli en organisasjon

det vil være vanskelig å lede. Den gevinsten som kan oppnås gjennom et felles arbeidsgiveransvar, oppveier ikke ulempene ved regional lokalisering. Viktigere er det at denne form for organisering av sekretariatene neppe vil ha betydning for å bidra til likebehandling av prosjekter i komiteene.

I begrunnelsene for å foreslå en ny REK organisasjon er det særlig fremhevet hensynet til uavhengighet og habilitet.

Vi er selvfølgelig enig i at dette er to sentrale hensyn. Vi er også kjent med kritikk som tilsier at det blir satt spørsmålsteget ved uavhengighet hvis sekretariater og komiteer blir organisert under enten KD eller universitetene. For tilknytning til universitetene er det også reist spørsmål om habilitet.

I vurderingen av uavhengighet mener vi at det er meget viktig å skjelne mellom sekretariatets organisatoriske tilknytning og komiteene. Det er komiteene som skal være uavhengige av politiske eller forskningsmessige interesser, og vi vil påstå at det vil de være uansett sekretariatenes tilknytning. I loven er det med all mulig klarhet fastsatt at ingen myndighet kan eller skal instruere komiteene i deres arbeid. Det er blitt vektlagt at den nye organiseringen vil bidra til at komiteene, sett utenfra, fremstår klarere som uavhengig av universitetene.

Som organisert under KD vil det derimot kunne reises spørsmål om komiteene vil fremstå som uavhengig av politiske myndigheter. Vi mener at flyttingen av sekretariatene til KD ikke bidrar til fordeler i forhold til uavhengighet. Det flytter kun spørsmål fra forskningsmessig til politisk uavhengighet. Vi mener at det ikke er grunn til å anfekte komiteenes uavhengighet uansett hvilken organisatorisk tilknytning sekretariatene vil få. Hvis vi skal velge, mener vi at det sett utenfra kan reises større betenkeligheter ved nærhet til politiske myndigheter enn til universitetene.

Når det gjelder habilitet mener vi også at den nye organiseringen ikke bidrar til å endre eller redusere evt inhabilitet. Den nåværende ordningen, med felles mottak av søknader i SPREK, og en tilfeldig fordeling av saker når kvoten er fylt, har medført at spørsmål om inhabilitet er blitt betydelig redusert. Forskere kan ikke "shoppe" komité med et slikt system. I den utstrekning medlemmer av komiteen er inhabile vil de fratre behandling på vanlig vis. Ny organisering gir ikke noen ytterligere fordeler på dette området.

Vi vil også mene at kostnadene for nyorganisering er betydelig undervurdert. Det lar seg gjøre å estimere leiepriser som bl.a. Universitetet i Oslo har gjort. Det lar seg også gjøre å estimere hvilke stillinger som kommer i tillegg til nåværende stillingshjemler. Men dersom sekretariatene skal leie lokaler, vil de samtidig miste tjenester som er av sentral betydning for sekretariatenes virksomhet. Det gjelder alle vesentlige støttefunksjoner knyttet til langtidsplanlegging og budsjett, IKT kompetanse og service, personal- og administrasjon, arkiv, innkjøpsavtaler osv. Det gjelder også mulighetene for å bygge og utvikle et faglig kompetent og sterkt sekretariat.

Universitetet gir tilgang til bibliotek og faglige ressurser, ikke minst gjennom tilgjengelighet av elektroniske tidsskrifter. Det gir også mulighet for nær samhandling mellom forskningsmiljøene og sekretariat når det gjelder informasjonsmøter, fagseminarer og dialog. I tillegg til at det kan være svært vanskelig å estimere disse tjenestene, hefter det stor usikkerhet ved om en organisasjon som kun leier lokaler ved et universitet (og som heller ikke er institusjonelt plassert der), vil kunne få tilgang til tjenester som i dag fungerer svært tilfredsstillende. Dette innebærer en vesentlig usikkerhet i forhold til konsekvensene for ansatte i sekretariatene, og i forhold til hva den organisatoriske endringen faktisk vil koste.

Av de grunner som her er fremhevet vil REK sør-øst ikke støtte modell II med ny organisering under Kunnskapsdepartementet.

II Forslag til forbedret løsning av nåværende ordning (modell I)

Vi vil anbefale at sekretariatene forblir ved universitetene i henhold til regional tilknytning. Dette er omtalt som modell I. Vi foreslår at denne modellen forbedres ved hjelp av overordnet administrativ og faglig ledelse, samt at midler til drift av sekretariater og komiteer bevilges over en egen post på statsbudsjettet.

Ansatte opprettholder ansettelse ved sine respektive universiteter. Det vil etter hva vi erfarer heller ikke være noen innvendinger til dette fra universitetene, så fremt midler til drift av REK sekretariater og komiteer er øremerket over statsbudsjettet, og også dekker husleie og infrastruktur.

Vi mener at man heller ikke skal undervurdere den betydningen en universitetstilknytning har for komitesystemet, både når det gjelder legitimitet, grunnlag for rekruttering til komiteene og faglig utvikling gjennom tilgang til universitetets ressurser. Som arbeidsgruppen selv påpeker, vil denne nærheten bli svekket ved forslaget til nyorganisering.

I tillegg kommer betydningen av nærhet til forskningsmiljøene. REK sør-øst sin erfaring med dagens modell er at tilleggsfunksjoner, som veiledning og informasjon, kan gjøres på en effektiv måte ved nærhet til forskningsmiljøene. Det har vært utstrakt veiledning av mange forskningsinstitusjoner i forbindelse med implementering av ny lovgivning.

Ved å velge denne løsningen for REK har man det samme problemet med ledelse av sekretariatene (og komiteene) som man ville hatt under KD. Vi mener at det er av vesentlig betydning at ledelse av sekretariatene må være mer enn en formalitet. Det er en utfordring å få på plass en instruks som forplikter alle universitetene. Det er imidlertid etter hvert betydelig erfaring med samarbeid på tvers av universitetene. Det skulle derfor også være mulig for overordnet ledelse av REK sekretariater og komiteer. Etter vår mening vil det særlig være behov for faglig ledelse (fagdirektør) som også har personal- og administrasjonsansvar for ansatte i sekretariatene. Tydelig fokus på fag står helt sentralt i komiteene, der avgjørelsene i de enkelte saker ligger. Men god kvalitet på dette arbeidet forutsetter et sekretariat som også er faglig sterkt. En fagdirektør bør arbeide for at medarbeiderne i sekretariatene hver på sitt felt er så faglig sterke som mulig, legge forholdene til rette for likebehandling av saker på tvers av komiteene, og ellers sikre faste saksbehandlingsrutiner.

Det vil også være viktig for å kunne ivareta felles funksjoner, inklusive oppfølging av SPREK, som vil være nyttig for virksomheten som helhet. Hvis denne løsningen velges, er det av vesentlig betydning at universitetene gir leder myndighet til å utføre oppgaver som kan gjøre det mulig å etablere et helhetlig system for faglig kvalifiserte sekretariater med tilnærmet like vilkår for ansatte i sekretariatene.

Når det gjelder denne løsningen, vil det være relativt enkelt å estimere merkostnaden ved å innføre en ledelse, inkludert lønn og behov for ytterligere kontorer. Løsningen vil være langt mer kostnadseffektiv enn en løsrivelse, samtidig som den innebærer at mange praktiske og faglige fordeler kan videreføres og utvikles.

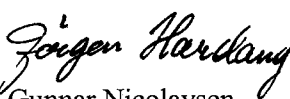
III Samlokalisering av komiteer med ett felles sekretariat

I høringsbrevet bes det eksplisitt om synspunkter på samlokalisering av komiteer med ett felles sekretariat. Vi antar at ønsket om synspunkter om samlokalisering skyldes at man ser svakheter ved den anbefalte modellen. Dette representerer et radikalt brudd med tidligere praksis, basert på regional tilhørighet og nærhet til forskningsmiljøene, både når det gjelder komiteer og sekretariater. Vi mener det er urealistisk å anbefale denne løsningen nå. Før man kan ta stilling til samlokalisering, må det være gjennomført en grundig utredning.

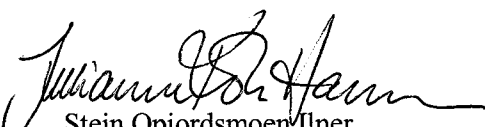
Konklusjon

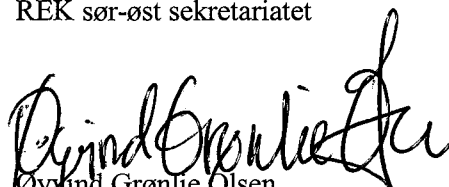
REK sør-øst har etter en helhetsvurdering valgt å anbefale en modell hvor den regionale plasseringen av komiteene, og sekretariatenes tilknytning til universitetene, opprettholdes. Vi mener videre at de endringene i den nåværende organisasjonsformen som er foreslått i dette notatet, vil styrke REK systemet. Det forutsettes at kostnadene for drift av REK organisasjonen er dekket over egen post i statsbudsjettet. Det må også tillegges vekt at de foreslåtte forbedringer av nåværende organisasjonsform gjør at merkostnadene kan estimeres presisert og vil være overkommelig.

Med vennlig hilsen

for
Gunnar Nicolaysen
REK sør-øst A

Knut W. Ruyter
Avdelingsdirektør
REK sør-øst sekretariatet

for
Stein Opjordsmoen Ilner
REK sør-øst B

Øyvind Grønlie Olsen
Juridisk rådgiver
Saksbehandler

for
Arvid Heiberg
REK sør-øst C

for
Stein Evensen
REK sør-øst D